

Èneèma bèn na èyè foforo wo HIV Afotuo ne èho Nwhewhèmu a yè de hunu se obi wò yadeè no bi?

Mmeayè foforo a wò ye HIV nwhewhèmu a won mfa nto dwa

Mmeayè ahodoo bi wò hò a wò yè nwhewhèmu se obi wò HIV yadeè no bi anaasè oni bi nanso wò mmo no dawuro. Ontario amanado ahyehyèè saa mmeayè yi bi 24 foforo aka mmeayè dada nò hò. Nti saa mmeayè nò abeyè aduonum (50) ama Ontario mmantèm no anya baabi beberee a wò yè saa HIV nwhewhèmu no bi. Adokotafoo anaasè ayaresafoo a wò nya berè nfa nyè HIV nwhewhèmu anaa wò nni hò nhunumu, wò bè tumi akyerè nkorufoo kwan akò HIV nwhewhèmu mmeayè anaa aban ayaresabea a èwò hò ma mpoomuden a èfa mmarima ne mmaa ketèsu agoro nè awodeè ho nsem. Wò be tumi afrè AIDS Hotline anaa kasatotrofoo ahuma de akò bisa HIV nwhewhèmu mmea ne kasatotrofoo ahodoo a èwò hò: 416-392-2437 - 1-8000668-2437; French kasatotrofoo ahoma: 1-800-267-7432.

Èhe na Ontario HIV nwhewhèmu ahunta mmeayè no wò?

22 wò aban mpoomuden mmeayè

16 wò mpotèm nketewa mpoomuden nshyeamu adan mu

4 wò awoogyèè hò adwuma mmeayè (èwò hò ma wò a w'akyerew wò din wò hò nkoa)

3 wò mmeayè a wò whewhyè mpoomuden hò nsèm a èfa mmarima ne mmaa ntèm nkitahò ne wò awodeè ho akwaa

5 wò mmeayè ahodoo (ayaresabea, mmerantèè ne mmabaawa nwhèsoo adwumayè kuo, Aboriginal foo kuo mienu, ne abusua mpoomoden adwuma kuo)

HIV nwhewhèmu a èho nsèm nyè den

Aban mpoomoden tumidifo (Ministry of Health) ne wò a wò whè ayaresa mmerè tenten mu (Long-Term Care) wò de abèto dwa sè w'asheshè HIV nwhewhèmu ne owhèpa yi bi a wò ngye sika wò saa mmeayè ahodoo yi bi: aban mmeayè a wò

whewhyè mmarima ne mmaa awodeè ho akwaa mpoomuden, ne mpotèm mpoomuden nshyeamu adan.

Saa HIV nwhewhèmu yi bè boa ama nkorufoo a wò nni yadeè no bi ahunu wò gynabea without sima kakraabi mu. Wò nsoa w'anya HIV no bi, èssè sèè wò sane yè nwhewhèmu no bio wò ayaresabea f oforo na w'a twèn naawotwe mienu ansa na w'nya mmuayè. (Shè ne nso sè èsono baabiara mmerè a wò de twèn HIV nwhewhèmu mmuayè no.) Afei nso, seese deè, aban mpoomuden laboratory no yè nwhewhèmu bi a w'ato ne din sè "p24 antigen" wò nwhewhèmu biara a ne krataa kyerè sè onipa no wò biayè bi mu a ada no adi saanti ebetumi ama yarewa no aka no paa.

Nimdeè a èwo hò, sè èbèyè aa yèn kò tò nsòhwè aa èdi HIV yadeè nò èba

Yè nim sè:

- Mmabaawa a won nya di mfeè du-nwotwe (18) wò taa nya HIV yadeè no bi sene mmaa mpanifo èsane sè won awodeè ano nyini nwiye kosi sè wò bè di mfe 18.
- Mpoomuden ne ahosan a èsèsè (mucosal membrane) awodeè akwaa no nkatasoo no nya no ntumi nyina esane sè nyarewa bi abè ka no. Nyariwa no bi ne "STIs" a efiri mmarima ne mmaa ketèsu agoro, ne mmaa awodeè ho nsuo a ato sin, ne nduro bi mfata se wò de keka honam.
- Sè "virus" anaa nsaneè nyarewa ndoosoo a, ètumi boà nnipa hò ban firi HIV yadeè no ho nanso entumi nsi ano kwan kora kora. Ndoro nso a wò ko tia saa virus mmoa no, ènye daa na etumi berè HIV no ase wò awodeè nò akwan so. Mpo, se onipa no san kò ti "STIs" no bio a, èma HIV yadea no bèn no paa sene nkane no.
- Èneèma bi nso twetwe HIV yadeè no bèn nnipa. Ebi ne sè wò ne obi bekyè èneèma a wò de nom nnduro - nyè mpaneè nko, na èmom, "bandage" ne ahoma ahodoo, ntoa gyarasan anaa kuruwa, bukya, nsuo ne èneèma saa.

Nteaseè yie a èfa abusua anaa edom asetena mu nsèm a etwetwe HIV yadea ba

Atetesèm ne abusua asetena mu nshehseè bi ma èyè den ma nkorofoo pii sè wò bètumi adi nkitaho afa wòn mpoomuden ho ahobanbò. Saa nshehseè nom bi da èdi sè nnipa ntem tumidie, deè èma ahooden, ohia, deè èshè aniwuo, nsa ne nnuo denden nom. Afèi nso, nnipa tumi mu sesa a ègyina èneèma bi so, sè mfeè dodoo a obi adi, amamerè, abusuakuo ne hunamu akono sè èkò ma mmarima pè mmarima anaa mmaa pè mmaa, anaa mmarima pè mmaa. Yèi nom nyinaa tumi si nkitahodie a ehia se èba nnipa ntèm, titirew nsem a efa mmarima ne mmaa kètèsò nna ne honamu nshyiamu. Èsèsè afutuo papa bi kasa fa saa nsèm yi nyinaa ho. (Kò krataa without frè no Appendix 2 na without be nya nsèmka a èfa nipa dodoo kenkan)

Hia a èhia sè wò ye ayarèsa nwhewhèmu fa “STIs” ne “Hepatitis C” yadeè no

Nnipa dodoo no a HIV yadeè taè bò wòn no sane nya STIs ne hepatitis C nyarewa nso ka ho. Saa nti, okò yè HIV nwhewhèmu a, èhia sè oniako no sane yè nwhewhèmu fa STIs ne hepatitis C na ogye ho afutuo nso ka ho.

Mmere a wò de yè HIV nwhewhèmu

Afutuo a wò de ma ansa na wa yè HIV nwhewhèmu no deè, wò bètumi de sima 15 anaa 20 pè ayè, nanso mmere no bègina onipa no nimdeè ne na ahiadeè ahodoo.

Mmra èshè obi a wanya HIV no sè o da no adi de kyerè daakye ahokafo

Mfeè kakra atwam ko, nnipa a won anya HIV bi nom anya amaneè ma wa bu wòn fò wò ansènibeà sè wò ne afoforo anya ahokafnshiamu a ebetumi de HIV no asane wòn, wò berè a na w’andika anda HIV no adi ankyerè won ahokafo no. Saa nti wòn a wanya HIV no, èhia sè wòn ka nokware no fa HIV no ho kyerè won ahokafo ansa ana won aye bibiara a ebetumi de HIV nò asane obi, nyè saa ahokafo nò pene a openeeso no eho nni mfasuo. Èwò mu sè mmra no nyinaa ndaa adi wò nnèma bi ho, enti efa mmra no ho nimdeè, wò betumi akò hunu HIV ne AIDS Mmra Mmeaye (Legal Aid Clinic) a èwò Ontario, frè 416-340-7790 anaa 1-888-705-8889 www.halco.org

Wo afe yi (2008) bosome a èdi kan no mu no, AIDS kasatorofo yèè osom nwuma wo kasa ahodoo yi mu:

Armenian
Bengali
Cantonese
Brofo
Filipino
French
Hakka
Hindi
Mandarin
Portuguese
Russian
Sinhalese
Spanish
Swahili
Taiwanese
Tamil
Urdu
Vietnamese

Mmoa a èwò hò ma kasa ahodoo hò nsèm

AIDS kasatorofo no ma nkyerèkyerè wò kasa 18 mu na wò wò asomfo a wò tumi kyerèkyerè kasa ahodoo ase berè a afutufò bi nte obi kasa. Asomfo no wò nimdeè wò HIV nsèm ho yi. (AIDS kasatorofo: frè 416-392-2437 anaa 1-800-668-2437; French kasatorofo: 1-800-267-7432).

Mmoa èwò ho ma Ahokafo Amanebo

AIDS Bureau no ne adwumafo ahodoo abom èsiesiè akwan a wò bèfa soò abo ahokafo amaneè a èbèboa afutofo nom ahunu sèdeè wòn be sisie nsem a ne ka èden.

Mmoa ahodoo a èbeboa

Aban mpoomoden tumidifo (Ministry of Health) ne wòn a wò whè ayaresa mmerè tenten mu (Long-Term Care) wo Nsheshyèè Nwoma ma HIV Afutuo ne Nwhewhèmu. Saa nwoma yi wò nkyerèkyerè èfa afutuo edi kan ansa na wa yè HIV nwhewhèmu, ne èho afotoo ahodoo beberee.

Sua neèma bi ka ho a èfa HIV nwhewhèmu wò (SayYesToKnowing.ca)